

JAARVERSLAG 2022

Concept januari 2023

VegaBoerderij
Groene Hart

Inleiding

Jaarlijks brengt de Vega Boerderij Groene Hart Coöperatie U/A verslag uit over het voorbije jaar, zoals bepaald in de statuten.

Het Jaarverslag (met daarin opgenomen de Jaarrekening en een verantwoording over verbetering van de natuur inclusieve wijze van werken) wordt opgesteld door het Bestuur van de coöperatie, en wordt met advies van de Raad van Commissarissen voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering, die de stukken vaststelt.

Dit Jaarverslag 2022 gaat over het tweede jaar van werken als VegaBoerderij. Het jaar kenmerkte zich opnieuw door pionieren en het overwinnen van allerlei aanloopproblemen. Toch was er ook een goede oogst, laat op gang gekomen maar doorlopend tot in december.

De coöperatie

De coöperatie is opgericht op 12 januari 2021. Het oprichtingsbestuur heeft zorg gedragen voor:

- Statuten;
- bestuurlijke bepalingen;
- regels eigenaren, deelnemers & vrijwilligers;
- ondernemingsplan, inclusief (meerjaren-)begroting.

Hiervan is de weerslag publiek gemaakt voor een ieder op de website. Het bestuur heeft binnen dit kader gehandeld in het verslagjaar.

In het verslagjaar hebben we ook nog eens op een rij gezet waarom het initiatief van de VegaBoerderij zo bijzonder is, als aanmoediging om er aan deel te nemen. Deze redenen zijn ook toegevoegd aan de website:

1. Betere groente: lekkerder van smaak, betere voedingskwaliteit
2. Biologisch, zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen
3. Minder voedselkilometers
4. Introduceert andere landbouw
5. Lagere prijs (uiteindelijk)
6. Zeggenschap over het assortiment
7. Bouwen aan community en kennis

Er zijn in het verslagjaar twee Algemene Ledenvergaderingen geweest. Een staande zomerbijeenkomst op de boerderij (voor herhaling vatbaar), en een wintervergadering.

In bedrijf

In 2022 heeft de VegaBoerderij locatie gevonden aan de Buitenkerk 57 bij Aad en Nanda van Dam. De procedure voor toestemming van de gemeente voor een experiment-periode van 2 jaar is in het najaar van 2021 ingezet, en is voorjaar 2022 succesvol afgerond. Al werd de definitieve vergunning pas in maart ontvangen, waardoor we opnieuw pas veel te laat in het jaar het land konden gaan bewerken. Machines en spullen zijn overgebracht van de 2 eerdere lokaties (aan de Voshol waar werd opgestart, en bij Weideveld waar de tuin het eerste jaar tijdelijk kon zijn).

In de procedure van de vergunning hebben wij zelf, in afstemming met Aad en Nanda van Dam, de burens geïnformeerd. Dit heeft geleid tot een open, welwillende verhouding, en zelfs burens die lid zijn geworden. In de loop van het jaar is er slechts één bericht ontvangen van ervaren hinder (van bewoners aan de westrand van Bodegraven); met hen is goed contact onderhouden. Voor Aad en Nanda van Dam is de nieuwe situatie met mede-gebruikers van erf en land voorzichtig als een experimentjaar ingezet. In de loop van het jaar is bijna wekelijks gecheckt hoe dit verliep. Met geregelde tussentijdse bijstellingen was en bleef het oordeel steeds positief.

De bedrijfsvoering is in het verslagjaar ingezet door boer Martijn van Zanten. Met hem werkten in deeltijd 2 trainees. Hoewel de bedoeling is dit opleidingstraject jaarlijks te wisselen, is in 2022 gekozen voor continuïteit met Jetske de Jong en Esther Hekman, om daarmee de discontinuïteit van locatie en opnieuw beginnen beter op te vangen. Voor de uitgifte van de voedselpakketten zijn opnieuw met vergoeding scholieren ingezet.

Gedurende het jaar is de werkrelatie met de boer geleidelijk verslechterd, en aan het einde van het jaar is met een vaststellingsovereenkomst zelfs afscheid van hem genomen en de werving van opvolging ingezet. Door de ontwrichte situatie is de oogst de laatste weken van het seizoen geheel door vrijwilligers overgenomen met een hoge mate van improvisatie – waarvoor veel waardering! Tegelijk heeft deze ervaring ook aangemoedigd om een extra impuls te geven aan het coöperatieve karakter. Veel meer mensen hebben zich aangemeld om een bijdrage te leveren in en rond het bedrijf. Aan het eind van het jaar heeft het bestuur meerdere commissies kunnen instellen.

Met hulp van een extern deskundige (Jiri Postma, werkzaam bij Herenboeren) is in december het aankoop-, en bewerkingsplan 2023 voorbereid.

Oogstcommissie

Door de late start is in 2022 opnieuw de eerste uitgifte van pakketten pas heel laat op gang gekomen, pas eind mei. Daarna is wel de oogst goed op gang gekomen, met vooral in de tweede helft van het seizoen ruime pakketten. De leden hebben door de loop van deze gebeurtenissen als ware pioniers welwillend en positief gereageerd. Gedurende het jaar is geregeld actief bij hen gevraagd naar de beleving, en de ervaren kwaliteit en smaak van de groente. Dit leverde vrijwel altijd mooie reacties op.

Vanuit de coöperatie gedachte is in 2022 ook (voor het eerst) een oogstcommissie actief geweest. Anders dan bedoeld heeft de boer daarin niet ondersteund. Deze rol is overgenomen door bestuurslid Martijn van der Veen, met verder in de commissie Ronald Hoevenaars, Gerda Nederend en Jan de Lange. De commissie heeft advies uitgebracht aan de ALV over bijstelling van de in 2023 gewenste oogst, in samenstelling, volume en leveringsduur in het seizoen. Dit advies is door de ALV integraal overgenomen.

Ecologisch presteren

In de statuten is vastgelegd dat de coöperatie streeft naar jaarlijkse vooruitgang in het toepassen van de principes van ecologische landbouw dan wel biologische voortbrenging, en hiervan ook expliciet verslag te doen. Omdat er in 2021 sprake was van een tijdelijke locatie op nieuwbouwt terrein was van een “nul-jaar” nog geen sprake.

Daarmee was 2022 feitelijk het eerste jaar van functioneren, en dus het “nul-jaar”. Eind 2023 zal dus voor het eerst over een trend gerapporteerd kunnen worden. Daarin zal worden meegenomen dat (tegen de bedoeling in) voor de start op onze grond door de verhurende boer nog ruim mest is uitgereden, dat in de bodem resten bitumen zijn aangetroffen (waarop bodemonsters zijn geanalyseerd die geen schadelijke waarden hebben laten zien), en de mate waarin er schadelijke lekkage was van een van de trekkers.

Sociale pakketten

In de regels eigenaren, deelnemers & vrijwilligers is benoemd dat gestreefd wordt naar het (beperkt) uitgeven van “sociale pakketten” tegen gereduceerd tarief. Hier is in het verslagjaar nog geen goede vorm gevonden met de betrokken instanties. Door een direct contact is uiteindelijk één sociaal pakket tot stand gekomen in 2022. Tevens is aan het einde van het jaar éénmaal restant oogst (uien) geleverd aan de voedselbank.

Ledenontwikkeling en promotie

In 2022 heeft verdere ledenwerving veel aandacht gehad van het bestuur. Door de late herstart en late aanvang van het oogstseizoen ondervond dat wel problemen. Gebruik is gemaakt van free publicity en informatiemarkten in verschillende gemeenten, die door leden zelf werden bemenst. Vooral die informatiemarkten en de eenmaal gehouden open avond hebben merkbaar tot extra leden geleid. Op de beide ALV's kwam hierop ook ondersteuning vanuit de leden beschikbaar. Een speciale commissie gaat dit spoor komend jaar verder uitbouwen.

Daarnaast is in 2022 voor het eerst gewerkt met proefabbonnementen, om belangstellende uit te nodigen nader kennis te maken. De belangstelling hiervoor was groot (ruim 60 nieuwe contacten). Ook dit perspectief benutten we komend jaar verder. Daarmee is de ledengroei uiteindelijk uitgekomen op: van 54 naar 76 leden. De doelstelling was gesteld op 100.

Bestuur

Het oprichtingsbestuur bestond uit:

- Martien Kromwijk voorzitter, verwerving/vergunningen
- Gert Rijkssen vice voorzitter, boer en bedrijf
- Frank Broekhuizen penningmeester
- Eefje Vink communicatie
- Martijn van der Veen ledenadministratie en pakketuitgifte – formeel vanaf 23 nov

Jan de Lange had als vrijwilliger een ondersteunende rol naar de boer en Gert Rijkssen in de planning en afstemming van de bedrijfsvoering, naast hulp op de tuin.

Het bestuur werkt voornamelijk in teams, tweetallen dat van elkaar en met elkaar de taak en informatie delen om zo de kwetsbaarheid te verkleinen.

Op de laatste ALV heeft Frank Broekhuizen aangegeven te willen stoppen als penningmeester. Hij is niet herbenoemd. Wel heeft hij aangegeven zijn taken te blijven waarnemen tot er opvolging is, en bovendien nog de jaarrekening 2022 te verzorgen. Al snel bleek Ingrid van Uffelen bereid penningmeester te worden; zij heeft de administratie in het voorjaar 2023 geleidelijk van Frank overgenomen.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen bestaat uit:

- Wim Korf (voorzitter)
- Paula Verhoeven
- Henri Stolwijk

Naast de rol als commissaris vormt Henri Stolwijk vanuit zijn kennis en ervaring een team met bestuurslid Eefje Vink in de communicatie en ledenwerving.

De RvC is in 2022 veelvuldig bij elkaar geweest om zich te laten informeren over het (financieel) perspectief van der coöperatie, mede in het licht van de achterblijvende ontwikkeling van het aantal leden. Hoewel de RvC een positief advies heeft afgegeven op de begroting 2023 en verder was er bij de Raad onvoldoende grond om vertrouwen te hebben in de ingezette koers. Voor de ALV van november heeft de RvC aan gegeven af te treden, maar niet per omgaande en niet gelijktijdig, dit om negatieve impact te vermijden en in goed overleg tot opvolging te komen.

Het bestuur heeft hierop besloten om een Toekomstcommissie in te stellen van leden, onder voorzitterschap van Ronald Hoevenaars om op basis van een bredere oriëntatie advies uit te brengen over het toekomstperspectief van de coöperatie.

Financieel resultaat

De achterblijvende ledengroei heeft ons in 2022 in een financieel precaire situatie gebracht.

Op zichzelf is de kosteninschatting en beheersing van de uitgaven prima gebleken. Na 2 jaar pionieren hebben we een redelijke ervaring van wat het kost om op onze wijze de VegaBoerderij te runnen. Ten opzichte van het ondernemingsplan en meerjarenbegroting.

De belangrijkste post (en eigenlijk de enige waarmee echt keuzes gemaakt kunnen worden) is die van personeel: de boer en de trainees. Verder is de post pacht iets lager dan in de meerjarenbegroting zo lang we geen eigendom hebben van de grond (tegenover deze financiële meevaller staat dan dat we nog niet aan voedselbos en fruitbomen kunnen beginnen).

Echter, zo lang we niet genoeg leden hebben om de stabiele jaarlijkse exploitatie uitgaven van rond de € 80.000,- te kunnen betalen uit de voedselpakketten, zitten we in de aanloopfase van het ondernemingsplan. Voor die aanloopfase geldt dat de kasstroom uit de certificaten (deels) gebruikt worden om dit aanloopverlies af te dekken.

En dat is wat in 2022 in versterkte mate is gebeurd. Door ledengroei en kostenbeheersing is weliswaar het exploitatietekort in 2022 teruggelopen van € 69.000 naar € 47.000. Dit tekort moest worden afgedekt met de opbrengst van certificaten voor nieuwe leden. Met een groei van 22 leden (x € 2.000) is dat maar net aan gelukt. Aan het eind van het jaar resteerde nog een kaspositie van ongeveer € 6.000,-.

Continuïteit en ondernemingsplan

Het bestuursoordeel over het financieel jaarresultaat is dan ook dat we ons in een financieel precaire situatie bevinden. Ook de RvC heeft dat opgemerkt, en de Toekomst Commissie heeft dit verder onderstreept.

In de begroting voor 2023 is daarop al een aanpassing gedaan: de nieuwe boer is niet meer full time aangesteld maar voor 60%. Met de inmiddels gegroeide inzet van vrijwilligers lijkt dit haalbaar, maar ook daarin lijkt de bodem nabij.

Van groot belang is dus om de begrote groei van het aantal leden tenminste te halen in 2023 en volgende jaren. Mogelijk dat de ervaring met 60 proefpakketten in 2023 daarbij helpt, mogelijk de vergrote inzet met een speciale commissie op ledenwerving en activiteiten, maar ook is er na het verslagjaar verder gegaan met het zoeken naar extra kasstromen van leden en eventueel meer aspirant-varianten, waarmee mensen eerst betalend klant zijn.

Tenslotte, gebeurtenissen na het verslagjaar

Per 1 maart – maar zelfs met een klein aanloopje daarvoor - is Gepco van Ek de nieuwe boer. Hij zal kennismaken met de beschikbare kandidaten als trainee en dat ook verder invullen. In maart is ook een 2^e tunnelkas opgebouwd, en is eerder dan in de voorgaande jaren de eerste aanplant en zaden de grond in gegaan, hoewel nu vooral de aanhoudende kou en regen niet gunstig waren.

- Opgesteld door het Bestuur, mei 2023
- Een advies van de Raad van Commissarissen ontbreekt vanwege vakantie.
- Ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering op 14 juni 2023, met als besluit: ...

Getekend door alle leden van het Bestuur

Martien Kromwijk

Gert Rijksen

Ingrid van Uffelen

Eefje Vink

Martijn van der Veen